

JUSTITSMINISTERIET

Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 27. maj 2021
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Freja Thorup Aahauge
Sagsnr.: 2021-0040-0124
Dok.: 1990504

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 til beslutningsforslag nr. B 249 om nedsættelse af en kommission vedrørende proportionalitet mellem lov-overtrædelse og sanktion ved anbringelses- og behandlingsdomme, som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. maj 2021. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Mette Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1 til beslutningsforslag nr. B 249 om nedsættelse af en kommission vedrørende proportionalitet mellem lovovertrædelse og sanktion ved anbringelses- og behandlingsdomme fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for hvilke hensyn, der ligger bag forlængelserne af anbragte med en foranstaltningsdom samt hvilke kriminelle forhold, der fører til forlængelserne, og om der i alle tilfælde er begået fornyet kriminalitet?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”Almindeligvis fastsættes en længstetid på 5 år for foranstaltninger, der medfører anbringelse eller giver mulighed for anbringelse (indlæggelse). Det følger af straffelovens § 68 a, stk. 1, og § 69 a, stk. 1. For personer, der er omfattet af § 69, skal der tillige fastsættes en længstetid for opholdet, jf. § 69 a, stk. 1 (som hovedregel i 1 år, men dette kan fraviges af domstolene).

Findes den pågældende skyldig i drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i § 266 nævnte art, brandstiftelse, voldtægt eller anden alvorlig sædelighedsforbrydelse eller forsøg på en af de nævnte forbrydelser, fastsættes dog som hovedregel ikke en længstetid for foranstaltningen, jf. straffelovens § 68 a, stk. 2, 1. pkt., og § 69 a, stk. 2, 1. pkt. Findes domfældte omfattet af personkredsen i straffelovens § 69, fastsættes dog fortsat en længstetid for opholdet, uanset om selve foranstaltningen på baggrund af den kriminalitet, der er domfældt for, ikke har en længstetid. Der er ikke hjemmel til undervejs i foranstaltningen at fastsætte en længstetid for en foranstaltning uden længstetid.

Længstetid på 3 år anvendes for de foranstaltninger, der ikke giver mulighed for anbringelse eller indlæggelse, dvs. dom til ambulantly behandling, dom til ambulantly behandling med tilsyn af kriminalforsorgen og dom til tilsyn af kommunen.

Er der ikke fastsat en længstetid, indbringer anklagemyndigheden uanset foranstaltningens fortsatte opretholdelse foranstaltningen for domstolene senest 5 år efter dom og herefter hvert andet år. Ved vurderingen af, om en foranstaltning skal oprettholdes eller evt. skærpes, lempes, ophæves eller ændres, lægges der vægt på de behandlingsmæssige hensyn og proportionaliteten.

Hvor der er fastsat en længstetid på 5 år for en foranstaltning, kan der ske forlængelse af længstetiden, hvis der er særlige omstændigheder, jf. straffelovens § 68 a, stk. 1, 3. pkt., og § 69 a, stk. 1, 3. pkt. Efter anmodning fra anklagemyndigheden kan retten således ved kendelse fastsætte en ny længstetid på maksimalt 2 år, jf. straffelovens § 68 a, stk. 1, 3. pkt. Dette kan ske, også selvom foranstaltningen tidligere er forlænget en eller flere gange. Der er ikke en lovmæssig grænse for, hvor længe længstetiden for denne type foranstaltning kan forlænges.

Hvor der er fastsat en længstetid på 3 år for en foranstaltning, kan der også ske forlængelse af længstetiden, hvis der er særlige omstændigheder, jf. straffelovens § 68 a, stk. 3, 2. pkt. Den samlede tid for denne type foranstaltning kan imidlertid ikke overstige 5 år, jf. straffelovens § 68 a, stk. 3, 3. pkt., og § 69 a, stk. 3, 3. pkt. Ved denne foranstaltningstype er der således en lovmæssig grænse for udstrækningen.

Sammenholdt med rettens vurdering om opretholdelse af en foranstaltning er der en skærpet vurdering ved forlængelse af længstetiden for en foranstaltning, idet der som nævnt i lovens ordlyd skal være særlige omstændigheder.

Særlige omstændigheder omfatter eksempelvis, at den dømtes tilstand er blevet forværret på en sådan måde, at den pågældende frembyder fare for andre, eller at der i øvrigt foreligger et åbenbart behov for at fortsætte en behandling eller pleje, der samtidig er motiveret af kriminalitetsforebyggende hensyn, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter § 68 og § 69, pkt. 4.2.1.2. Det er således ikke en betingelse for at forlænge længstetiden, at der er begået ny kriminalitet, men hvis den pågældende er dømt for ny kriminalitet eller har modtaget tiltalefrafald for ny kriminalitet, er det relevant i forhold til både recidivrisikoen og proportionalitetsafvejningen.

Det bemærkes, at det efter straffelovens § 72 påhviler anklagemyndigheden til stadighed at påse, at en foranstaltning efter bl.a. straffelovens §§ 68 og 69 ikke opretholdes i længere tid eller i videre omfang end nødvendigt. Heri ligger både en vurdering af typen af foranstaltning og behandlingsbehovet, recidivrisikoen, såfremt domfældte ikke var undergivet en foranstaltning, og proportionaliteten.

I Straffelovrådets betænkning nr. 1372/1999 om tidsbegrænsning af foranstaltninger efter straffelovens § 68 og § 69 (kapitel 4, punkt 3.1 (side 57) og punkt 4.2.1.2 (side 67)) fremgår bl.a. om proportionalitetshensynet, at det ville stride mod principperne bag straffelovens § 16 at kræve proportionalitet mellem den begåede kriminalitet og foranstaltningens art og længde.

Derimod er det i overensstemmelse med almindelige retsprincipper at kræve proportionalitet mellem risikoen for ny kriminalitet (herunder kriminalitetens art og grovhed) og foranstaltningens art og længde.

Det forhold, at en idømt foranstaltning har været længere end den straf, som den foranstaltningensdømte var blevet idømt, hvis den pågældende ikke havde været straffri efter straffelovens § 16 eller § 69, bevirker således ikke i sig selv, at foranstaltningen er uproportional.

De regionale statsadvokater, der fører kontrol med idømte foranstaltninger, indhenter som udgangspunkt én gang årligt en erklæring om behovet for at opretholde foranstaltningen fra de myndigheder, der varetager fuldbyrdelsen af foranstaltningen. Dette gælder uanset, om der er fastsat en længstetid for foranstaltningen.

Derudover vil statsadvokaterne kontrollere i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret), bl.a. om domfældte er sigtet for eller dømt for ny kriminalitet eller er meddelt tiltalefrafald i løbet af den igangværende foranstaltning.

Hvis sagen skal indbringes for retten, indhentes tillige en udtalelse fra bistandsværgen.

Der er også mulighed for at forelægge spørgsmålet for Retslægerådet.

På den baggrund foretages en vurdering af, om der er grundlag for at opretholde, ændre (herunder lempe og skærpe), forlænge eller ophæve foranstaltningen. Foranstaltningen kan udløbe, hvis der ikke er særlige omstændigheder, som taler for at forlænge en længstetid, f.eks. hvis en forlængelse ville være uproportional, eller hvis en forlængelse ikke er nødvendig af behandlingsmæssige hensyn. Der kan på samme måde påstås ophævelse af en foranstaltning, hvis fortsat opretholdelse er uproportional, eller foranstaltningen ikke længere er nødvendig.

Der skal i hver enkelt sag foretages en konkret vurdering, hvor samtlige sagens momenter, herunder særlig risikoen for recidiv, indgår.”